

Forslag til forespørgselsdebat om hvordan man kan gøre arbejdet mere lukrativ, således sociale ydelser ikke længere hindrer tilbagevendingen til arbejdet ?

(Medlem af Inatsisartut Anthon Frederiksen, Partii Naleraq)

Det skal kunne betale sig at arbejde. Op til sidste valg, var det så godt som alle partier der gentog den holdning. Forholdene her i landet skal forbedres. Ledigheden er høj. Selvom ledighedstallene siger at udviklingen er vendt, har dem der er ramt af ledighed det hårdt idet de ledige generelt gerne vil være med til at drive samfundet, hvilket vi ikke må glemme. Vi må til stadighed bekæmpe arbejdsløsheden og det må vi stå sammen om.

Den Politisk-økonomiske beretning for 2016 som indeholder en Holdbarheds- og vækstplan, og den skal vi her i salen diskutere indholdet af i løbet af de kommende dage. Oplægget indeholder hvilke reformer Naalakkersuisut koalitionen agter at fremsætte forslag om. At det skal kunne betale sig at arbejde, er essensen af det indhold flere gerne vil pege på. Fra Inuit Ataqatigiits side er vi enige i, at en skattereform bør placeres som et af de vigtigste elementer, der påtænkes realiseret.

Hvad man kan acceptere og leve med, vil vi pege på i relation til det der står i beretningen. For der står bl.a.: ” . Eksempelvis er effekten af at være i beskæftigelse meget beskeden for en enlig forsørger med 2 børn, og ved 3 børn eller derover kan det ikke betale sig økonomisk set at arbejde for lavindkomstgrupperne. For en enlig forsørger med 3 børn i dagtilbud er nettokompensationsgraden over 100 pct.

Den enlige forsørger med 3 børn vil derfor - med de opstillede forudsætninger - have mere til rådighed ved at stå uden for arbejdsmarkedet. Tilsvarende beregninger kan udarbejdes for ægtepar, hvor det i visse tilfælde er økonomisk mere fordelagtigt at stå uden for arbejdsmarkedet for begge forældre, når ægteparret har 2 eller flere børn”. (Holdbarheds- og vækstplanen, side 119).

De citater jeg har taget skal forstås således: De sociale ydelser samt de lønninger der gælder i Grønland, hænger ikke sammen.

Fra Inuit Ataqatigiits side har vi den klare holdning, at det ikke er spørgsmålet om at nedsætte de sociale ydelser, der vil kunne løse det påpegede problem. Folk der bliver afhængige af de sociale ydelser, kommer dertil pga. mange forskellige årsager. Menneskeligt betingede forhold, ledighed fordi der ikke er arbejde at få, psykiske problemer, problemer ift. at komme ud af misbrug af alkohol eller euforiserende stoffer, osv. Vi har en forpligtigelse til at hjælpe og rådgive mennesker der er kommet i nød, og derfor bør vi ikke forsøge at hente flere økonomiske midler ved at skære hjælpen til dem.

Vi bør se tingene fra den anden side: At de lønninger der opereres med her i nutidens Grønland er så lave, at disse er umulige at leve af, specielt hvis man også har børn man skal forsørge. Vi mener, at det er der vi må finde løsningen.

Befolkningstallet her i landet er på vej ned, hvilket er meget bekymrende. At have børn, specielt to-tre børn eller flere, skal gøres mere attraktivt. Disse vil senere kunne vokse op og være med til at bære samfundsbyrden, også fordi så mange er på vej til at blive endnu ældre end tidligere generationer.

I den økonomiske beretning står der endvidere, at det offentlige er den største arbejdsgiver her i landet, og at "Ved at holde lønstigningerne i det offentlige på et lavt niveau, kan det have en afsmittende effekt på det private arbejdsmarked, og derved medvirke til muligheder for jobskabelse, da landets konkurrenceevne forbedres. På den måde kan lave lønstigninger i det offentlige medvirke til at bekæmpe den høje arbejdsløshed" (s. 15).

Fra Inuit Ataqatigiits side er vi enige i, at man skal være påpasselig ift. om hvorvidt der skabes for højt et lønniveau her i Grønland. Men vi må heller ikke glemme, hvordan det ligger til med folks muligheder for at klare dagen og vejen her i landet og at den førte politik må tilrettes derefter. Der er nogen der tjener så lidt, at de under alle omstændigheder vil have besvær med at betale dagligdagens udgifter. De mennesker der er lavest lønnede, er også dem der har det hårdest i hverdagen, også selvom de har arbejde. Der er noget der ikke hænger sammen. Derfor kan man ikke hente mere ud af de laveste indkomster. Man må gøre det på en anden måde. Det centrale er at diskutere muligheder. Såfremt man ikke er interesseret i at hente mere fra "de bredeste skuldre", vil man ikke have andre end de laveste indkomstgrupper at hente midlerne fra. Hvad er det man vil politisk set? Dette spørgsmål drejer sig om de grundlæggende værdier vi vil basere os på, noget som vi bør diskutere til løbende.

Der kan peges på flere muligheder. Såfremt vi ser på de muligheder som der er blevet peget på i den økonomiske beretning, peger Naalakkersuisut koalitionen for muligheden for et beskæftigelsesfradrag. Fra Inuit Ataqatigiits side sætter vi spørgsmålstejn ved, om dette er vejen frem. Et redskab der kan formindske forskellene på indkomsterne, vil ikke kunne komme de ledige til gavn, hvorved skellet mellem dem der er ledige og dem der er under beskæftigelse vil vokse. Men vi vil gerne være med til at diskutere hvilke initiativer der skal til, for at mindske ulighederne i samfundet og vi vil derfor gerne tale med om at kunne ændre på skattefradragene. Vi er eventuelt også åbne overfor andre alternativer, som andre partier og koalitionen vil kunne pege på, såfremt de er rede til at høre på vore synspunkter også. Vi vil gerne bidrage til diskussionerne om at kunne forbedre levevilkårene for dem der er i beskæftigelse, hvorfor vi er rede til diskussioner omkring forskellige forhold, vi kan leve med.

Omkring diskussionerne om en skattereform, glæder vi os til at bidrage med vore synspunkter.

Vi bør også gøre noget ift. uddannelsesområdet. Vi skal i den forbindelse ikke kun se på kvaliteten af de uddannelser, der forefindes. Vi skal også sætte mere på de håndværksmæssige uddannelser og andre kreative fag. Vi fra Inuit Ataqatigiit vil opfordre alle til at tage og gennemføre en uddannelse og fortsat uddanne sig. Vi skal ikke kun sige igen og igen at folk bør tage en uddannelse. Vi skal fokusere på viljen til uddannelse og viljen til at dygtiggøre sig. De værdier vi sætter højt er at vi til stadighed skal dygtiggøre os, lige meget hvor vi befinder os som en del af samfundet. Lad os sætte viljen til uddannelse som et af de vigtigste værdier her i samfundet, at mennesker har lyst til at lære fra deres barndom og have nysgerrigheden der skal ligge til grund for dette. Vi skal øge videnslysten og have lyst til at vide mere end hvad pågældende har opnået hidtil. Hvis børnene har fået dette ind fra de er små og har fået lyst til at forfølge det, vil dette synspunkt blive indprentet og vil gælde for hele livet igennem.

Fra Inuit Ataqatigiits side vil vi i forhold til uddannelsesniveaet her i landet pege på, at kun ca. halvdelen af befolkningen i den arbejdsdygtige alder har en kompetencegivende uddannelse. De allerfleste ledige er uden erhvervsrettet uddannelse.

Derfor må vi også kunne dokumentere hvilke kompetencer arbejdsstyrken er i besiddelse af og registrere de kundskaber. Kun et fåtal af de ledige har en kompetencegivende uddannelse, og der skal ikke herske nogen tvivl om, at vi stadig anser uddannelse som et af de vigtigste elementer for at komme i beskæftigelse. Derudover tæller også de erfaringer som folk har opbygget igennem årene (uformelle kompetencer) og at vi skal lære at benytte os af dem. Nutildags er det vigtigt at have uddannelsespapirer, hvis man gerne vil ansættes hos det offentlige, hvilket vi heller ikke skal gå bort fra. Men vi skal diskutere, hvordan vi bedre kan benytte os af de uformelle kompetencer folk er i besiddelse af, og diskutere og registrere, hvilke kompetencer virksomhederne efterspørger.

For det næste vil vi gerne pege på, at når vi diskuterer spørgsmål om hvorvidt det kan betale sig at arbejde, at vi også bør diskutere lysten til at gå på arbejde. Der er mange mennesker der på én eller anden måde er under pres, ja, vi har medborgere, der af forskellige årsager er blevet vant til ikke have en beskæftigelse. Vi skal ikke pege fingre ad dem, men involvere dem og sammen med dem diskutere og planlægge, hvordan de kan komme videre. Det bør vi blive bedre til at gøre.

Den stigende ulighed der præger samfundet i dag, skal vi bekæmpe. Vi skal have vendt udviklingen. Vi må finde nye veje frem. Vi skal formå ikke at tabe mennesker på vejen frem. Vi skal diskutere tingene sammen med befolkningen, give plads til forskelligheder, fortsat udvikling ift. det sociale og uddannelsesmæssige forhold, hvor vi viser nærhed og hensyn til dem der gerne vil opnå bedre forhold for dem selv.

Vi vil alle gerne arbejde for etableringen af flere arbejdspladser. Vi skal vise solidaritet og ønsket om øget lighed i den kommende tid, sætte ord på de værdier vi værdsætter og konkretisere, hvad vi gerne vil opnå ift. fremtiden. Det er der hvor vores styrke ligger: at vi gerne vil have, at alle har det godt og at alle er med til at formulere og diskutere, hvordan fremtiden skal forme sig.

Vi vil gerne takke medlem af Inatsisartut Anthon Frederiksen, Partii Naleraq, for at have fremsat denne forespørgselsdebat. Emnet har stor betydning for alle, hvorfor vi alle bør gøre noget ift. hvilke initiativer der kan og bør løftes.